

ه نام آفریدگار تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها

موهبت نارساخوانی

چرا بعضی از سرآمدترین افراد،
توانایی خواندن ندارند
و چگ نه می‌توانند بیاموزند؟

[به‌روز شده]

مؤلف:

رونالد. دی. دیویس

با همکاری:

الدون. ام. براون

مترجمین:

دکتر مهناز اخوان تفتی

عضو هیأت علمی دانشگاه الزهراء (س)

دکترهایده فیضی پور

موهبت نارساخوانی

چرا بعضی از سرآمدترین افراد،
توانایی خواندن ندارند و چگونه
می توانند بیاموزند؟

[به روز شده]

مؤلف:

رونالد. دی. دیویس

با همکاری:

الدون. ام. براون

مترجمین:

دکتر مهناز اخوان تفتی

عضو هیأت علمی دانشگاه الزهراء(س)

دکتر هایده فیضی پور

ناشر:

انتشارات دانشگاه الزهراء(س)

طراحی صفحات:

کارگاه گرافیک فرگاهی

نوبت چاپ: دوم، ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۰۷۲-۹-۰

قیمت: ۲۶,۰۰۰ تومان

مراکز پخش:

ونک، دانشگاه الزهراء(س) تلفن: ۸۵۶۹۲۷۶۹-۸۸۰۴۸۹۳۳

بلوار کشاورز، نبش ۱۶ آذر، انتشارات دانشگاه الزهراء(س)

وبگاه فروش اینترنتی: <http://research.alzahra.ac.ir>

کلیدی حقوق برای دانشگاه الزهراء(س) محفوظ است.

سرشناسه: دیویس، رونالد دل، ۱۹۴۲ - م. Davis, Ronald Dell

عنوان و نام پدیدآور: موهبت نارساخوانی: چرا بعضی از سرآمدترین افراد، توانایی خواندن ندارند و چگونه می توانند بیاموزند؟ / مؤلف رونالد. دی. دیویس، با همکاری الدون. ام. براون؛ مترجمین مهناز اخوان تفتی، هایده فیضی پور.

وضعیت ویراست: ویراست ۲. وضعیت نشر: تهران: دانشگاه الزهراء(س)، انتشارات، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ۲۶۳ ص. شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۰۷۲-۹-۰ وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: 2010, and how they can learn, read -- and why some of the smartest people can't

عنوان دیگر: چرا بعضی از سرآمدترین افراد، توانایی خواندن ندارند و چگونه می توانند بیاموزند؟

موضوع: کودکان خوانش پریش -- آموزش Dyslexic children -- Education موضوع: خوانش پریشی

موضوع: Dyslexia شناسه افزوده: براون، الدون، ۱۹۴۲ - م. شناسه افزوده: Braum, Eldon M.

شناسه افزوده: اخوان تفتی، مهناز، ۱۳۴۰ - مترجم شناسه افزوده: فیضی پور، هایده، ۱۳۴۵ - مترجم

شناسه افزوده: دانشگاه الزهراء شناسه افزوده: Alzahra University رده بندی کنگره: LB۱۰۵۰/۵/د۹م۸۱۳۹۷

رده بندی دیویی: ۳۷۱/۹۱۴۴ شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۵۰۶۰۲

با یاد و بزرگداشت هرولد ژوزف اندرسون:
مردی که اهمیت می داد.

فهرست مطالب

پیشگفتار / ۱۱

پیشگفتار نویسنده / ۱۵

سرآغاز / ۱۹

بخش ۱: نارساخوانی واقعاً چیست؟ / ۲۳

گفتار ۱ / استعداد زیربنایی / ۲۵

گفتار ۲ / ناتوانی های یادگیری / ۲۹

گفتار ۳ / آثار گم گشتگی / ۳۵

گفتار ۴ / نارساخوانی در کار / ۴۰

گفتار ۵ / راه حل های وسواسی / ۴۶

گفتار ۶ / مشکلات خواندن / ۵۰

گفتار ۷ / مشکلات هجی کردن / ۵۵

گفتار ۸ / مشکلات حساب / ۵۸

گفتار ۹ / مشکلات دستخط / ۶۱

گفتار ۱۰ / کانون توجه: ADD و ADHD / ۶۶

گفتار ۱۱ / ناموزونی / خام دستی / ۱۱

گفتار ۱۲ / یک راه حل واقعی / ۷۵

بخش ۲: نارساخوان بالقوه کوچک:

یک نظریه ی رشدی از نارساخوانی / ۸۱

گفتار ۱۳ / نارساخوانی چگونه روی می دهد؟ / ۸۳

گفتار ۱۴	کودک دو ساله و بچه گربه / ۸۷
گفتار ۱۵	سه تا هفت سالگی / ۹۰
گفتار ۱۶	اولین روز مدرسه / ۹۲
گفتار ۱۷	دوره ی ناتوانی / ۹۷

بخش ۳: موهبت / ۱۰۳

گفتار ۱۸	فهم این استعداد / ۱۰۵
گفتار ۱۹	کنجکاوی / ۱۱۱
گفتار ۲۰	خلاقیت / ۱۱۳
گفتار ۲۱	استعداد تسلط یابی / ۱۱۶

بخش ۴: کاری درباره ی آن انجام دهیم:

راهنمایی برای والدین، مربیان و آموزشیاران / ۱۱۹

گفتار ۲۲	چگونه تشخیص می دهید؟ / ۱۲۱
گفتار ۲۳	نشانه های گم گشتگی / ۱۲۵
گفتار ۲۴	چشم ذهن / ۱۲۹
گفتار ۲۵	اجرای روش دیویس / ۱۳۴
گفتار ۲۶	ارزیابی توانایی ادراکی / ۱۴۰
گفتار ۲۷	تغییر دادن این چرخه / ۱۵۰
گفتار ۲۸	رها سازی و مرور موقعیت یابی / ۱۷۶
گفتار ۲۹	میزان سازی دقیق / ۱۸۲
گفتار ۳۰	روش هماهنگی تعادلی- ادراکی / ۱۸۹
گفتار ۳۱	تنظیم نشانگرها / ۱۹۷
گفتار ۳۲	هماهنگی / ۲۰۰
گفتار ۳۳	تسلط یابی بر نمادهای پایه / ۲۰۳
گفتار ۳۴	سه گام به سوی آسان تر خواندن / ۲۱۸
گفتار ۳۵	تسلط یابی بر نماد برای کلمه ها / ۲۲۵
گفتار ۳۶	ادامه ی فرایند / ۲۳۷

واژه‌نامه توصیفی انگلیسی-فارسی / ۲۴۱

منابع پیشنهادی / ۲۴۹

انجمن بین‌المللی نارساخوانی دیویس / ۲۵۲

راهنمای موضوعی / ۲۵۵

نمونه‌ی کلمه‌های راه‌انداز در زبان فارسی / ۲۶۰

پیشگفتار

چرا این کتاب اهمیت دارد؟ چون روش‌های مطرح‌شده در آن به خوبی کار می‌کنند. راهبردهای داده‌شده نه تنها برای کاهش مشکلات خواندن بلکه برای طیف وسیعی از نشانگان دیگری چون: اضطراب، مشکلات نوشتاری و نارسایی‌های توجه کارسازند. چون به توانایی‌های غیرمعمول و استعداد‌های خارق‌العاده نارساخوان توجه کرده است. زیرا مشکلات مرموز گم‌گشتگی و موقعیت‌یابی را به شکل عملی به راهبردهای دگرگون‌ساز زندگی افراد تغییر داده است. به این دلیل که توانایی تفکر و پردازش تصویری پیش‌نیازی برای کامیابی در قرن بیست‌ویکم است.

من حدود ۲۵ سال پیش با معرفی دوست و همکار عزیزم در "مرکز رشد تیزهوشان"^۱ بتی مکس‌ول^۲ با کارران دیویس آشنا شدم. یکی از مراجعان مرکز دخترش را در "برنامه‌ی اصلاح نارساخوانی دیویس" نام‌نویسی کرد و با داستان‌های شگفت‌انگیزی از روش منحصر به فرد دیویس برای بهبود مشکلات نارساخوانی فرزندش برگشت. از طرفی اونیز از ماهیت کار ما در مرکز دیویس برای کار ما در مرکز در زمینه "فراگیران دیداری-فضایی"^۳ با ران گفتگو کرده بود، و ران بی‌درنگ دریافته بود که ما هر دو در مسیر مشترکی گام برمی‌داریم. هر دوی ما با افرادی که پردازش تصویری دارند، سروکار داریم.

من و بتی از ابتدای دهه‌ی ۱۹۸۰ در زمینه مفهوم‌سازی آموزندگان دیداری-فضایی و مناسب‌سازی آموزشی برای آنان کار می‌کنیم. این کودکان به جای تفکر کلامی غلبه‌ی

¹ Gifted Development Center

² Betty Maxwell

³ Visual-Spatial Learners

تفکر تصویری دارند، به محتوای آموزشی عملی نیاز دارند، و توانایی رسیدن به پاسخ‌ها بدون دنبال کردن گام‌های منطقی آن دارند. از این رو پاسخ حیرت‌برانگیزشان به پرسش آموزگاران که "چگونه به جواب رسیدی؟" این است که "در ذهنم دیدم"! اما این کارکرد در آزمون‌های پیشرفت تحصیلی نمره آور نیست.

در ابتدا زمانی که کار در زمینه‌ی فراگیران دیداری-فضایی را شروع کردیم، پیش‌بینی این بود که درصد کمی از آموزندگان را در برگیرد. اما هنگامی که سرند اولیه‌ی دانش‌آموزان در کلاس‌ها برای شناسایی این دسته از فراگیران را به پیش بردیم، در اوج شگفتی دیدیم دست کم یک سوم دانش‌آموزان غلبه‌ی پردازش تصویری-فضایی دارند.

به گفته کریستال پانچ^۱ -از تسهیل‌گران مرکز نارساخوانی دیویس- "ما نیاز داریم که آموزشکاران به درستی فرایندهای دیداری را درک کنند و برچسب‌های نادرست و ناروا نزنند، این یک سبک یادگیری متفاوت است که نیاز به تغییر در پارادایم‌های کنونی آموزش و یادگیری دارد، تغییر به سبک یادگیری دیداری!..."

ما ارزش رویکرد عالی ران برای کمک به کودکانی که با پردازش دیداری کار خواندن برایشان دشوار و چالش‌برانگیز است، را شناخته و آن را ارج می‌نهیم. تفاوت دو مرکز در مراجعان آن‌ها است. مراجعان مرکز ما در مهارت‌های خواندن سرآمدند، چرا؟ زیرا چنانچه در پیشینه‌ی رشدی آن‌ها آشکار شد، بیشتر آن‌ها پیش از آغاز مدرسه به روش خودشان خواندن از راه تصویرسازی را بدون پایبندی به ترکیب واج‌شناختی حروف، فراگرفته بودند. آن‌ها کلمه‌ها را به شکل کامل و پیش از آگاهی واج‌شناختی و صداکشی آموخته بودند. آن‌ها با تابلوهای راهنمایی-رانندگی، نام مغازه‌ها و حتی نوشته‌های روی بسته‌های خوراکی خیلی زود آغاز کرده بودند. اگر فراگیری خواندن آن‌ها به کلاس‌های درس کشیده می‌شد احتمالاً در زمره‌ی نارساخوان‌ها جای می‌گرفتند.

برخی از مراجعان مرکز که مشکلاتی در زمینه‌ی رمزگردانی واژه‌ها داشته‌اند به مراکز اصلاح نارساخوانی دیویس ارجاع داده شده‌اند. زیرا کارایی روش دیویس برای رفع

¹ Crystal Punch

مشکلات آن‌ها هر بار تأیید شده است. یکی از نمونه‌ها از بین استثنائی‌ترین دانش‌آموزان سرآمد مرکز ما، با مراجعه به مرکز دیویس پس از گذراندن تنها یک هفته از برنامه‌ی آن مرکز، معادل چهار پایه بهبود کارکرد خواندن داشت که از آن زمان نیز پایدار مانده است. یکی از جالب‌ترین ایده‌های ران این است که "نبوغ نه با وجود داشتن ناتوانی یادگیری، بلکه به دلیل بودن آن بروز می‌کند"، کاملاً حق با اوست! من در کمال خوشوقتی دیداری با پتی انس تامسون^۱ خالق مجموعه کتاب‌های برینگ تون استوک برای خواندن داشتم، زمانی که هر دوی ما در همایشی در گرین کالج آکسفورد با حمایت بنیاد هنری نارساخوانی برگزار شده بود، سخنرانی داشتیم. پتی انس، دختر و نوه‌ی برندگان جایزه‌ی نوبل در فیزیک است. همسر او نیز پسر و نوه‌ی برنده جایزه‌ی نوبل در فیزیک است. درخت خانوادگی هر دو خانواده در همایش به روی پرده رفت. هنر و نارساخوانی از وجوه مشترک این دو خانواده است. چه ارتباطی بین نارساخوانی، هنر و فیزیک وجود دارد؟ احتمالاً پاسخ این است که همه‌ی آن‌ها جهان هستی را به شیوه‌ی منحصر به فردی که ویژه‌ی راست برتر است، می‌بینند. گمانه‌زنی‌هایی از اینکه سازمان ذهنی‌ای که نارساخوانی را پدید می‌آورد، ممکن است همراه با توانایی‌های شگرفی در زمینه‌هایی از فیزیک باشد، داده شده است.

ران سیاه‌ای از برتری^۲‌های نارساخوانی شامل: تفکر شهودی بالاتر؛ ادراک چندبعدی؛ شفافیت خیال‌پردازی‌ها؛ کنجکاوی زیاد؛ بینش؛ توانایی تجربه‌ی افکار به شکل واقعی؛ آگاهی بالاتر از محیط پیرامون؛ توانایی تفکر تصویری؛ و از همه مهم‌تر توانایی در تغییر و آفرینش ادراک. این‌ها موهبت‌های آشکاری هستند که دنیای کاری امروزی در پی آن‌هاست.

با این همه سامانه‌های آموزشی-پژوهشی هنوز تأکید و سواس‌گونه‌ای بر مهارت‌های تحصیلی رایج دارند، اما کامیابی آینده‌ی فراگیران امروزی در گرو توانایی آن‌ها برای دیدن تصویرهای کلی؛ پیش‌بینی روندها، ذهن خوانی مشتریان، اندیشه‌ورزی غیرقالبی؛ دیدن الگوها؛ الهام بخشی به هم‌گروهی‌ها؛ هم‌نوایی؛ جستجوی اطلاعات از منابع

¹ Patience Thomson

² Gifts

گوناگون؛ و برانداز کردن احتمالات از زوایای گوناگون، است. این‌ها استعداد‌های طبیعی نارساخوان‌هاست. برتری روش دیویس در بهبود مهارت‌های خواندن بدون از دست رفتن این استعدادهاست.

برای من نوشتن پیشگفتار ویراست جدید کتاب موهبت نارساخوانی ران افتخار بزرگی است؛ بسیار خوشحالم که این متفکر خلاق که خود موهبتی برای نارساخوان‌هاست و زندگی بسیاری از آن‌ها را دگرگون ساخته است، را می‌شناسم.

دکتر لیندا کرگر سیلورمن

”دکتر لیندا کرگر سیلورمن یک روانشناس حرفه‌ای و بنیانگذار مرکز رشد تیزهوشان و نهادهای وابسته برای پرورش آموزندگان دیداری-فضایی است. دکتر سیلورمن نویسنده‌ی بیش از ۳۰۰ اثر علمی و نگارنده‌ی کتاب "سرآمدهای وارونه: فراگیران دیداری-فضایی" و مشاوره‌ی تیزهوش و سرآمد است.“

پیشگفتار نویسنده

یک خاطره از زندگی ام در سال ۱۹۴۹

عقربه‌های ساعت روی دیوار کلاس به کندی حرکت می‌کنند. تیک...تیک...تیک...
 ”زود باشید، عجله کنید، خواهش می‌کنم، التماس می‌کنم عجله کنید!“ این نجوای
 پسر بچه‌ای است که خود را در گوشه‌ی نیمکت جمع کرده است. هر ماهیچه‌ی بدنش
 منقبض، با دستان و انگشتان لرزان و کرخ و زانوان به هم فشرده در جای خود وول
 می‌خورد. در حالی‌که عاجزانه تلاش می‌کند. حرکاتش باعث تکان خوردن پرچم
 بی‌ارزشی و بی‌کفایتی برافراشته در بالای سرش نشود و توجه کسی را به خود جلب
 نکند.

”لطفاً – خواهش می‌کنم!“ مجدداً زمزمه می‌کند. سپس آهی می‌کشد، اما فایده‌ای
 ندارد. هیچ چیز فایده ندارد، دقایقی بعد... فاجعه رخ می‌دهد!! او دست‌هایش را تا بازو
 به صورت ضربدر برای پنهان کردن محل خیس شده روی پاهایش قرار می‌دهد، به این
 امید که بیشتر آن در لباس‌هایش جذب شود و از نیمکت به روی زمین سرازیر نشود.
 خوشحال است که نباید قبل از بچه‌های دیگر کلاس را ترک کند. امیدوار است بچه‌ها
 زودتر از کلاس و مدرسه خارج شوند تا کسی دوباره او را با لباس خیس نبیند و مسخره
 نکند، ”گودن، گودن، نگاش کنید! بازم خودش رو خیس کرده...!“ . از شنیدن طعنه‌ها
 و تمسخر آنها خسته و بیزار است...! صدای زنگ طنین می‌افکند، بچه‌ها هجوم
 می‌کنند و او همچنان بر جای خود می‌خکوب است. آرزو می‌کند کسی به این سمت
 توجه نکند. کاش نامرئی می‌شد، جرات ندارد تا کلاس خالی نشده کوچکترین صدا یا

حرکتی کند. حرکت عقربه‌ها سریع‌تر شده‌است. باز هم زیر لب زمزمه می‌کند، زمزمه‌ای که قرار است خودش بشنود! "چه گفتی؟! این صدای ترسناک از پشت به گوشش می‌رسد! اگر قبلاً هم خود را خیس نکرده بود، با شنیدن این صدا حتماً این کار رخ می‌داد. باز هم تلاش می‌کند خود را به گوشه‌ی دیوار بچسباند و خود را بیشتر در هم فروبرد. دست نماینده‌ی یکی از کسانی که او را اسیر این گوشه‌ی تاریک کرده‌اند، روی شانه‌اش قرار می‌گیرد و او را به سمت خود می‌چرخاند و می‌گوید پرسیدم "چه گفتی؟! و او در پاسخ می‌گوید از خدا خواستم: "خدایا بیش از این مراد را این گوشه قرار نده..."

**دعای این کودک
تنها دلیل نگارش این کتاب است.**

تقدیر و تشکر

نویسنده از همکاری و حمایت افراد بسیاری که وی را در نگارش کتاب و راه‌اندازی مرکز پژوهش خواندن یاری داده‌اند، تقدیر و تشکر نموده است. او همچنین از هزاران نارساخوانی که با مراجعه به "مرکز پژوهش خواندن" باعث شده‌اند تا اجابت دعوت آن‌ها بهانه‌ای برای بیرون آمدن از گوشه‌ی خلوت وی شود، سپاسگزاری و قدردانی نموده است.

